

YAŞAM ÖZGÜRLÜKTÜR Hazdan Acıya Giden İnce Yolda Alkolün Öyküsü

Kültegin Ögel

Eylül 2001

Özgürlüktür insanı var eden. Özgürlük, peşinden koştuğumuz. Uğruna savaştığımız, kavga ettiğimiz, gerektiğinde düşünmeden canımızı verdiğimiz. Özgürlük varolmaksa, bağımlılık yok olmaktır. Özgürlük hayattır, bağımlılık ölmek bile değil...

Bu yazıda size nelerden söz edeceğim? Size yaşamayı, özgürlüğü anlatacağım. Hazzın resmini çizeceğim. Sohbetin, dostluğun mekanlarına takılacağız. Tarihin aklını karıştıracamız. Bağımlılığın yollarına düşeceğiz. Acıya, gama, kedere uğrayacağız.

Size alkolden söz edeceğim.

ALKOL HEP VARDI...

Herşey insanla başladı. İnsan da alkole başladı. Alkolün öyküsü eskilere hem de çok eskilere dayanır. Anadolu kültürünün ilk günlerinde bile alkolün kokusu vardır.

Şarap ilk olarak milattan önce 4000 yıllarında Anadolu'da üretildi. Mısır kayıtlarında da şarap üretimine ilişkin geniş izlere rastlanmaktadır.

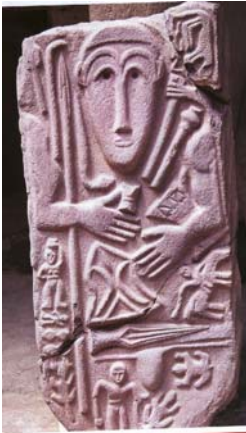
Anadolu'nun meyve çeşitliliği ve bolluğu düşünüldüğünde Hititlilerin şaraba olan düşkünlükleri daha iyi anlaşılıyor. Hititliler şarabı bu kaplardan içerler, törenlerinde altın ya da gümüş kaplardan tanrılara içki sunarlardı

Sümerler ise daha çok biraya düşkündü. Sümerler birayı beslenmek amacıyla yani bir gıda olarak tüketiyorlardı.

M.Ö. 4000 yıllarında Mezopotamya ve daha sonra Mısır'da içilen bira, eskiçağda ekmekle birlikte önemli bir besin kaynağıydı.

Eski Babil'de MÖ 2500 yıllarında bira tahıl taneleri ve otları süzmek için kovalardan kamışla içiliyordu.

Hakkari'de bulunan eski çağlara ait dikilitaşlarda da silah yerine ellerinde tuttıkları içki tulumlarına sıkı sıkıya sarılmış heykeller dikkati çekmektedir.

Alkol kelimesi Arapça'da bir şeyin özü, aslı anlamındaki "al kihl" sözcüğünden gelir. Dilimizde eskiden beri alkol karşılığı olarak kullanılan "ispirto" sözcüğü ise, Latince kökenlidir. Ruh, soluk, yaşamın özü, yürekli, güçlü anlamlarını içeren "spiritus"dan gelir.

Hamr; örtmek anlamındadır. Akli uyuşturup örttüğü için şaraba "hamr" denmiştir.

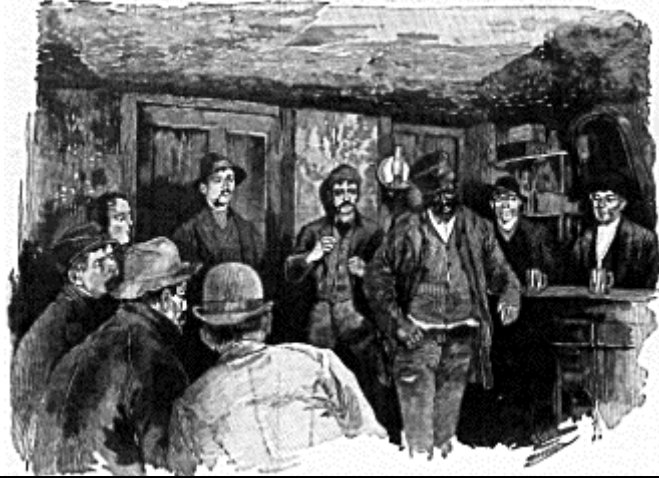
Yerler mekanlar

Alkolü içki yapan mekanlardır. İnsanı yaşatan ise toplumsal bir varlık olması. Alkolü de besleyip büyüten de onun toplumun bir parçası olarak evrende yer bulmasıdır.

Alkolün mekanları barlar, lokantalar ve meyhaneler. Alkol burada insan içine çıkar ve toplumsal süreç içinde yerini alır. İçki içmek eskiden beri şu anlama gelir: Topluluk oluşturmak. Eski içki içme törenleri, birlikte içki içenler arasındaki bağların gözler önüne serildiği gösterilerdir.

İlk dönemlerde barlarda salonlarda tezgah yoktu.

Ne zaman para önem kazandı, işte o dönemde satıcı tezgahın arkasına geçti...

Alkol mekanları kendisi için yarattı. Alkol mekanlara, mekanlar alkole yaşam verdi. Hem de onları ayakta tutan insandan beslenerek ve insanı göz ardı ederek...

ALKOL, TOPLUMSAL YAPININ AYNASI

Alkolü toplumsal gelişim sürecinden ayrı tutmak mümkün değil. Toplumlar gelişirken, o da gelişmiş, yeni kimlikler kazanmış, desteklenmiş ya da ezilmiştir. Toplumsal gelişimle beraber koşturdu ve insandan kopmadı. İnsanı olduğu kadar, insanlık tarihini de etkiledi.

Eski Yunan ve Roma uygarlıkları döneminde bağ, üzüm ve şarap kutsal sayılmış; Roma’da Baküs, Atina’da Diyonizos içki ve şarap tanrısı olarak kabul edilmiştir.

Diyonizos doğa tanrısıdır. Doğanın sırlarına ve gücüne ulaşmak, yani tanrılaşmak için Diyonizos’un gösterdiği yol şarap ve sarhoşluktur

Savaşlarda her geçen gün daha fazla sayıda insanın öldüğü, sefaletin arttığı, tutkuların arındırılmak için korkunun ve acının kullanıldığı, insanın yazgısından kaçamayacağı inancının hüküm sürdüğü bir dönemde Tanrı Diyonizos, insanlara haz duygusunda birleşmelerini, korku ve acıları yok edip ruhun sınırlarını açtığını ve iradeyi coşturduğunu söylediği şarabı insanlara önermektedir.

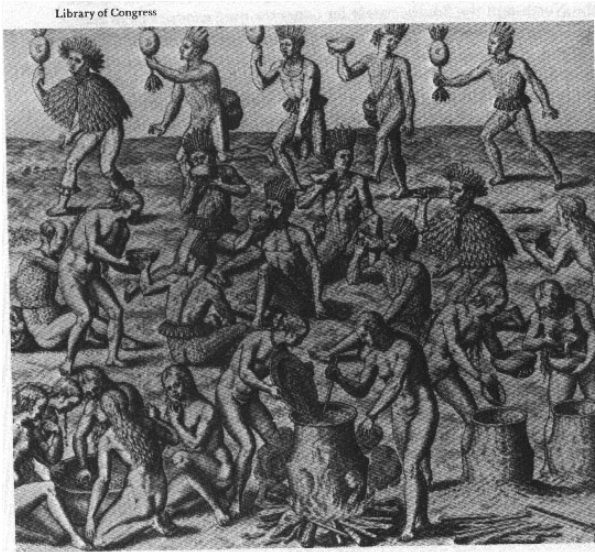
İçkinin tarihinde, tanrıların, törenlerin ayrı bir yeri vardır. Büyücü alkol ve diğer maddelerin ilk yaygın kullanıcısıydı. İnsanın sahip olabileceklerinin ötesinde imgeler ortaya çıkarmak ve gerçek üstüne ulaşmak için alkolü ve başka maddeleri kullanıyordu.

Alkol büyüsel düşünüşte de yerini alıyordu. 1591 de yapılan bu resimde cadının biranın mayalanmasındaki bozuluktan dolayı suçlanması görülmektedir.

Kral Gambrinus ise bir aziz olarak görülen biranın koruyucusuydu.

Kızılderililer de 'kara içki' adı verilen bir alkollü içki eşliğinde tanrısal törenlerini yapıyorlardı.

Manastırlarda, hem ayinlerde içmek hem de kiliseye kazanç sağlamak amacıyla büyük miktarlarda şarap üretiliyordu.

Musevilikte ise sarhoş olmamak koşuluyla içki içilmesi , dinsel bir gelenek olarak kalmıştır. Tevrat, şarabı "kullanılan en eski ilaç" olarak tanımlamıştır.

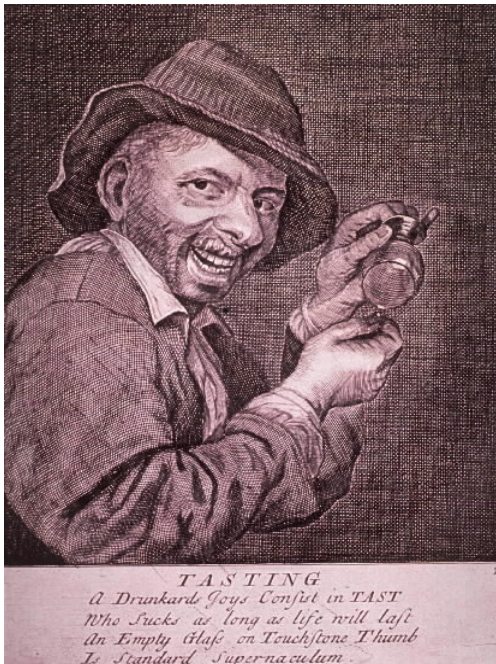
İçmenin ilkel insan için tehditkar bir tarafı vardır. Şarhoş olan insan artık kendi ruhuna sahip değildir. İnsanlığın çok eski çağlardan beri geliştirdiği içme törenlerinin amacı bu tehditi ortadan kaldırmaktır. İnsanlar bir toplulukta içerler, çünkü kendilerini diğerlerine karşı güvende hissetmek, birbirlerini karşılıklı olarak denetlemek isterler.

Ölçüsüzce içki içmek 17. yüzyıldan başlayarak giderek itici gelmeye başlamıştır burjuvaziye. Alkol tamamen dışlanmasa da, evcilleştirilmiştir. Victoria dönemi İngiltere'sinde meyhane ziyareti neredeyse genelev ziyareti kadar ayıplanmaya başlar.

Oysa aşağı tabakalarda durum bambaşkadır. Alkol proleteryanın hayatında, burjuvanınkiyle karşılaştırılmayacak kadar büyük bir yer işgal eder. İçmek ve sarhoşluk burada toplumsal bir damga değildir, aynı sınıfa ait olmanın simgesi haline gelmiştir.

Kendini unutmak içmenin bir başka motifidir bu çağda. İşçiler yaşam coşkusundan değil, içinde yaşadıkları sefaleti hiç olmazsa birkaç saatliğine unutmak için içerler.

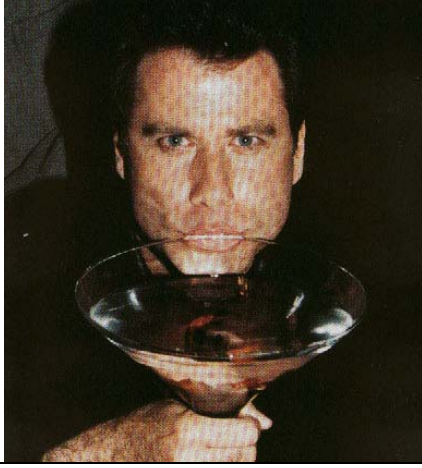

İşte bu dönemde ispirotolu içki önem kazanır. Çünkü ispiroto yüksek alkol içermekte ve sarhoş olmayı kolaylaştırmaktadır. İspirtolu içecekler geleneksel içki kültürünü öldürür.

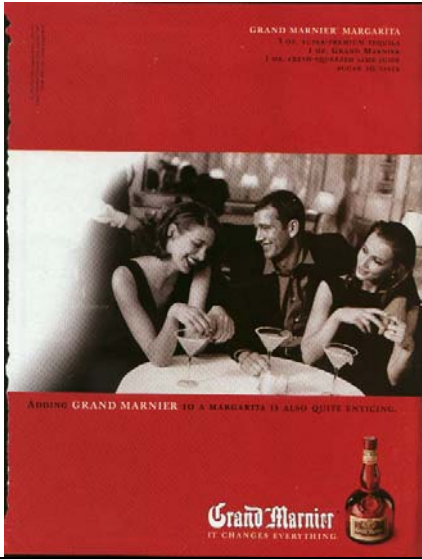
Sarhoş olma sürecini hızlandıran ispirotolu içkiyle modern çağın diğer hızlandırma süreçleri arasında sıkı bir bağ vardır. Etkinin son raddeye ulaşması, hızlanması ve ucuzlaşması ispirotolu içkiyi Sanayi Devrimi'nin öz be öz çocuğu yapar.

Devletlerde akımın dışında kalmaz. Bu üretim ve tüketim ilişkisinde kendi rollerini alırlar. Bir dönem alkolü yasaklamaya kalkan devletler artık ondan vergi alarak, kar etme yolunu seçerler. Bütçe açıklarını kapatırlar...

BAĞIMLILIĞA DAVET: REKLAMLAR

Alkolü, tütünü ve diğerleri ilkel toplumsal yapıdan sanayileşmeye doğru geçişte bir evrimle karşılaştı. Artık onlar da ticari bir maldı. Satılan ve alınan herşey gibi onların da reklamı başladı. Bir içeceğin yayılmasında, o içeceğin imajı lezzetinden daha büyük rol oynuyordu. Artık alkol bir üzümünden oluşan bir içecek değil bir sanayi ürünüydü. İçmek bir başka aleme geçmek ya da törenler için değildi. Toplumsal modaların içinde yaşamak belki de kaybolmak için var olmaya başladı.

Artık alkol bir üzümünden oluşan bir içecek değil bir sanayi ürünüydü. İçmek bir başka aleme geçmek ya da törenler için değildi. Toplumsal modaların içinde yaşamak belki de kaybolmak için var olmaya başladı.

Sanayi devrimiyle birlikte insanların tükettikçe birey olabileceklerine, tükettikçe farklılaşabileceklerine ilişkin inanç topluma aşılana başladı. Reklam o noktada doğdu. Reklam, şeylere yeni yerlerini, yeni anlamlarını, yeni ritüellerini dikte eden yanılsama dünyasını yarattı. Reklam ürünlerin farklılıklarıyla uğraşmadı. Reklam ürünleri tüketenlerin farklılaşmasının üstünde durdu.

Eğer o ürünü kullanırsa kişi, farklıydı ve bir bireydi artık. Önceleri reklamlar çağın özelliklerine uygun, mütevazı ama asla kışkırtıcı değildi.

Markiz'de servis edilen Dimitrakopulo şaraplarının ilanı.

Eskilerden bir rakı reklamı. Efe düzüki rakısı. Yani düz rakı, yani anasonsuz rakı. Şaraplardan dimitrokapulo ise 'fevkalade' bir şaraptır...

Bira tarihsel boyutu ve içerdiği düşük alkol miktarından dolayı uzun yıllar alkollü bir içki olarak görülmedi. Bira bir zamanlar aile içkisi olarak görülüyor ve bu düşünce reklamlara yansıyor.

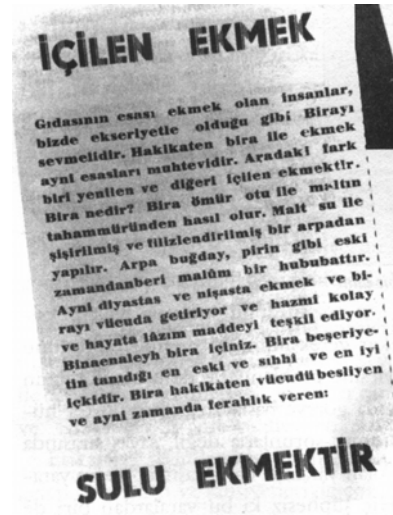

Biranın bir aile içkisi olabilmesi biranın çocuklar tarafından da içilebiliyor olması için gerekiyordu. Böylece çocuklarda bira reklamlarında yer almaya başladı.

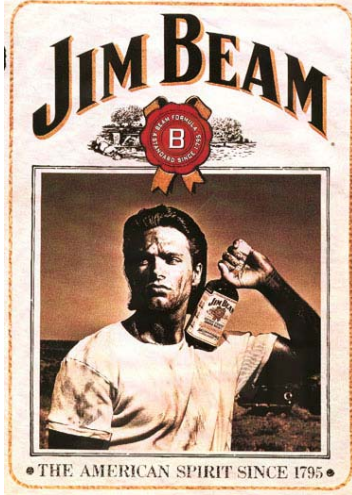
Türkiye’de bira önceleri ciddi bir sorun olarak görülmedi. 1930’lu yıllarda bira serinletir isimli bir ilan verilebiliyordu.

Yine bir başka ilanda bira şöyle tanımlanıyordu: “gıdasının esası ekme olan insanlar, bizde ekseriyetle olduğu gibi birayı sevmelidir. Hakikaten bira ile ekme aynı esasları muhtevindir. Bira beşeriyetin tanıdığı en eski ve sıhhi ve en iyi içkidir. Bira hakikaten vücudu besliyen ve aynı zamanda ferahlık veren sulu ekmeğdir”. Tabii bu tanımlama içinde biranın içerdiği alkolden ve bağımlılıktan söz edilmemesi yadırganmamalıdır. Biraya karşı hoşgörülü yılların sonucu bira Türk televizyonlarında reklamı yapılan tek alkollü içki oldu.

Sonraları reklamlar daha cüretkar hale geldi. Artık her türlü reklam mübahtı. Reklamlar artık konuyla hiç ilgisi olmayan cazip imgeler kullanır. Reklam belirli bir tadın vurgulanmasıyla değil, başka imgelerle yapılır oldu.

Reklamlarda bir maddeyle kişiyi bütünleştirmek amaçtır. Her marka kendi imajını yaratır. Evet, siz ne için içiyorsunuz?

Kuvvetlenmek için mi?
Erkeksi görünmek için mi?
Entelektüel bir görünüm için mi?
Çekici olmak için mi?
Aşk ve muhabbet için mi?
Uçmak için mi?

Reklamı veren kadar reklamı alanlarda bağımlıların ahını çekti. Alkol karşıtı toplumsal hareketler reklamların da sonunu getirdi. Bir büyük Pazar yok oldu. İnsanlığın sırtından kolay para kazanma devri kapanmıştı...

YASAKLAR

İnsan özgürlüğüne düşkündür. Öte yandan yasakları da sever. Tarih boyunca alkol bir yasaklanır, bir serbest kalır. Kimi zaman toplumu yönetenler yönetilenlerle birlikte alkolü birlikte içen, kimi zaman da onları asmaktan çekinmezler.

Keyif verici maddelerin tarihi acılarla doludur. Osmanlı tarihi de bunlardan biridir. Alkol ve tütün Osmanlı tarafından hem sevilmiş, hem de en ağır cezalara çarptırılmıştır.

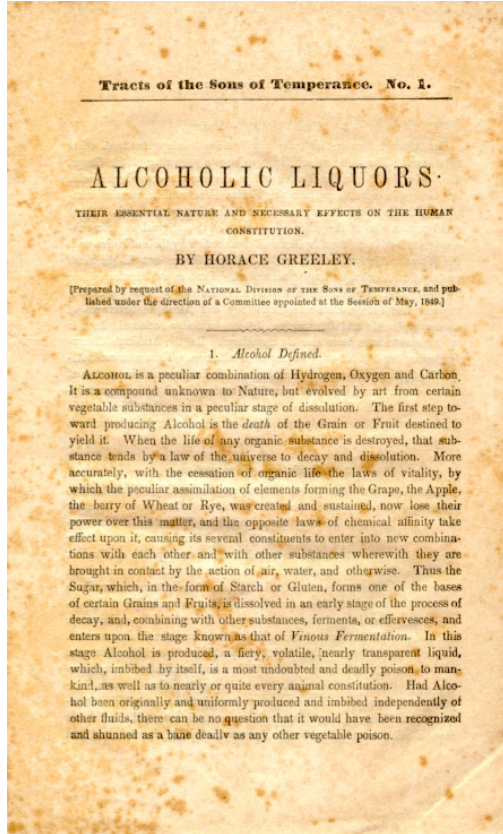
Kanuni sultan süleyman döneminde içkinin yasaklanmasından sonraki durumu Nevi "kalbi aşık gibi viran ettiler meyhaneyi/ bivefalar ahbine döndürdüler peymaneyi" diye anlatır.

Muhakkak ki en önemli cezacılardan birisi 4. Murat idi. IV. Murat'ın kahve, tütün, afyon ve şarap kullananlar için tek tip cezası vardır. Ölüm... İdam edilen kişinin ağzına ibret olsun diye içtiği çubuğu taktırmayı da ihmal etmezmiş murat padişah

İstanbul'un Bizanstan beri eksilmeyen arada son derece acımasız önlemlerle yasaklanmaya çalışılmasına karşın önlenemediği gibi, giderek daha da zengin kültüre dönüşen en yaygın eğlencelerinden birisi kuşkusuz içki alemleriydi. İslami yasaklar nedeniyle içki sözünü kullanmayarak farsça su anlamına gelen ab" sözcüğüyle yapılan "ab alemleri" doğrudan içki içerek eğlenmek demektir. Yüzyıllar boyunca boğaziçinin ve halicin her türlü eğlenmeye elverişli koyuları ve yamaçları, dere boyları

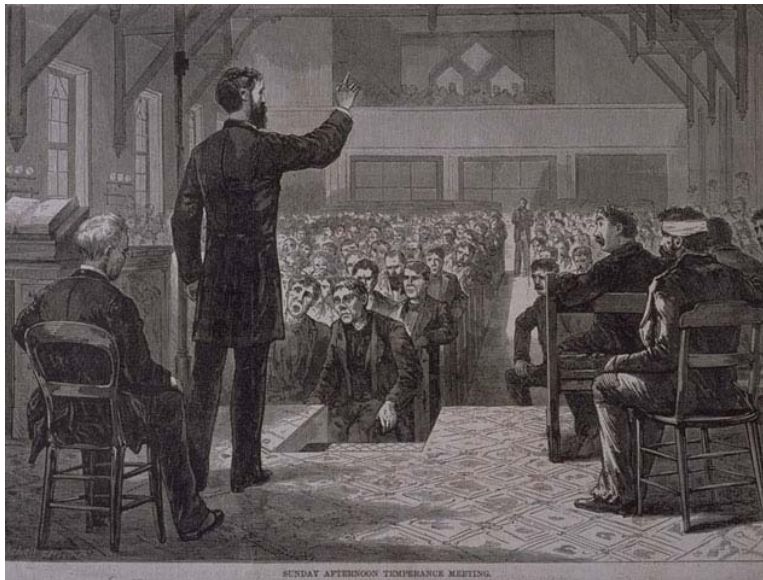
mesire ve çemenzarlar mehtaplı yaz gecelerinde içkili toplantıları için mekanlar oluşturuyordu.

Selim döneminden beri ab alemlerinin bir gelenek olduğu söylenmektedir. Bu dönemin ab alemlerine içki içmeyen, hatta aşırı dindar devlet adamları da ilgi duymakta bazen de görüşülen konular gereği zorunlu olarak kıyısından köşesinden katılmaktaydılar.

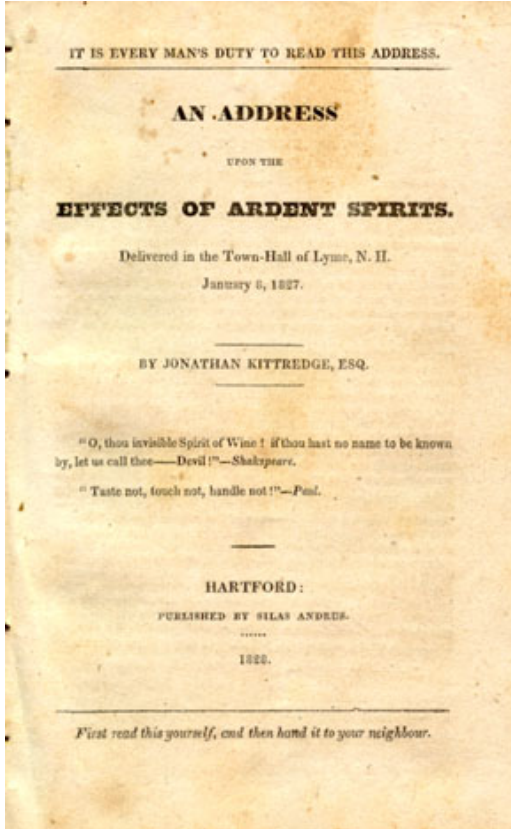

Özellikle Avrupa ve ABD’de alkollü içkilere olan bağımlılık arttıkça, toplumsal tepkiler birinci dünya savaşından sonra doruğa çıkmıştır.

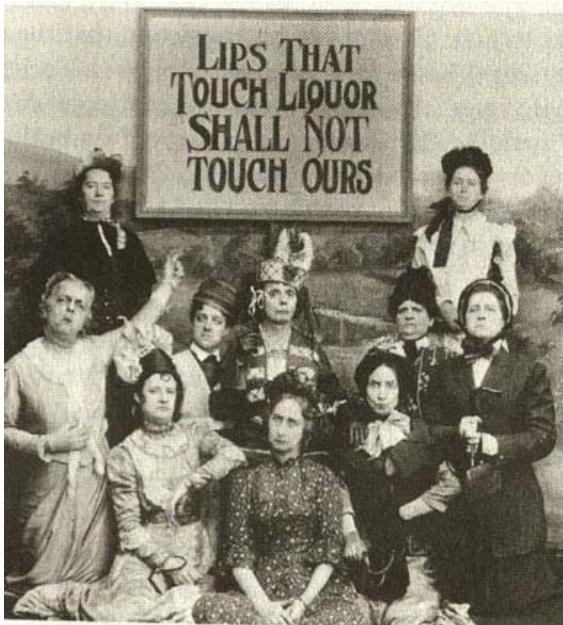
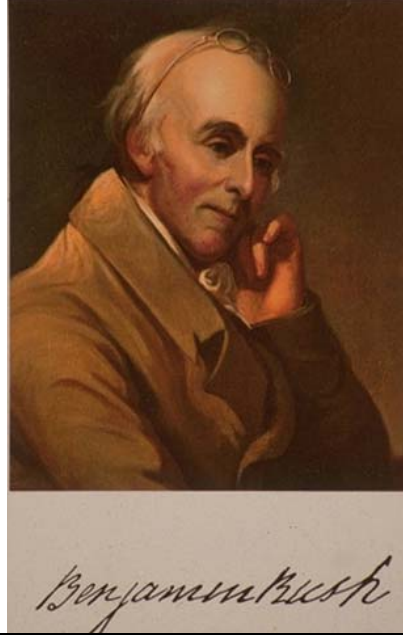
Alkollü içkilerin içilmesine karşı ilk mesajlar 1800’lü yılların gazetelerinde sıkça görülmeye başlamıştır.

Nefse hakimiyet ya da alkolden kaçınma adını verebileceğimiz bu hareket giderek Amerika’da taraftar kazanmaya başladı. Artık karşı toplantılar düzenleniyordu.

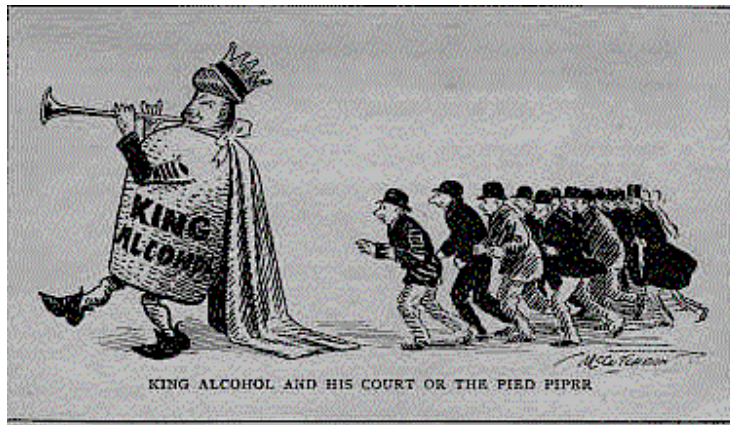
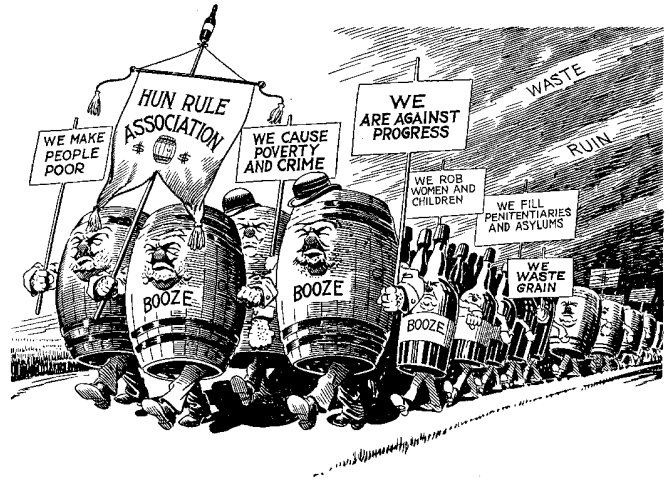

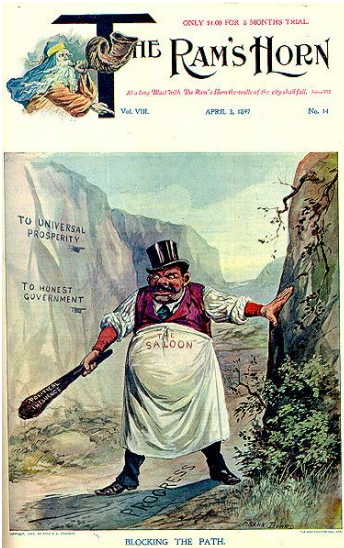
Alkolün olumsuz etkileri tıp dünyasında da yerini aldı. 17. yüzyılda alkolün olumsuz etkilerini ortaya koyan ciddi çalışmalardan birisi Amerikan bağımsızlık deklarasyonunu da imzalayan ordu doktoru Benjamin Rush'a aitti.

Alkole karşı kadınların kurduğu hareketin alkolün tarihinde önemli bir yeri vardır. Bu afişte alkole değen dudaklar bizim dudaklarımıza dokunamaz diyen kadınlar görülmektedir.

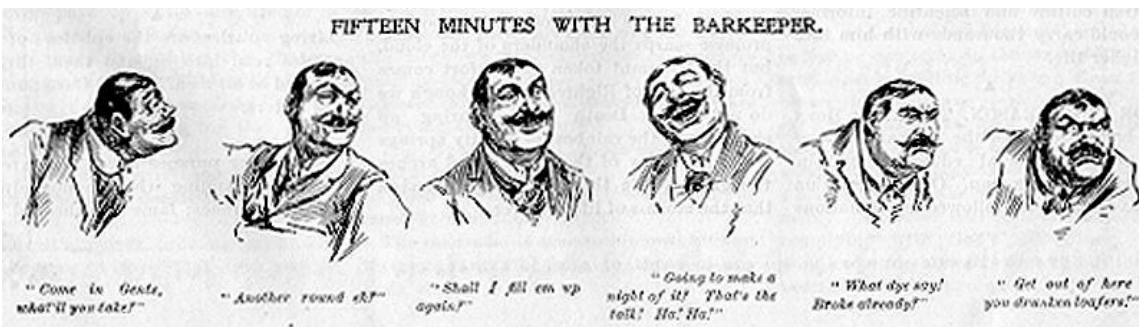
Afişlerde işlenen konular farklıydı . alkolün insana verdiği zarar, ekonomiye getirdiği yük işleniyordu. “Meyhaneleri kapatın ve bu çocukları kurtarın” deniyordu. Tüm dünyada alkol karşıtı hareketler de devam ediyor ve çeşitli afişler üretiliyordu.

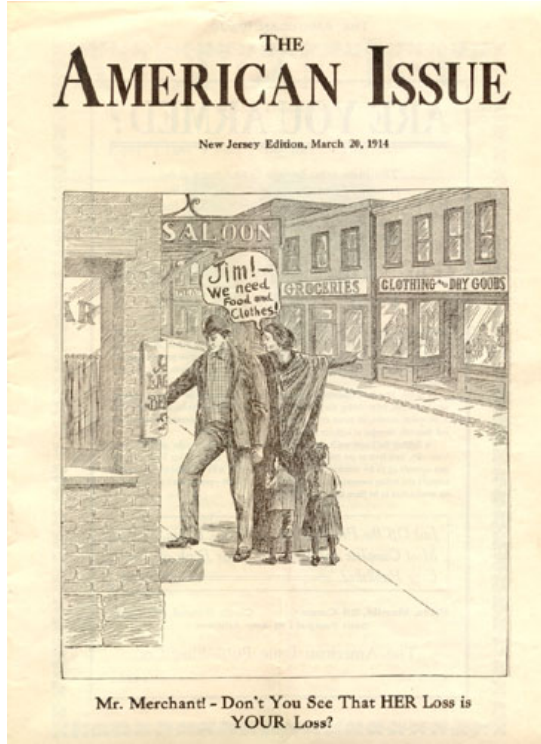

Alkollü içkilerin verildiği yerler olan meyhane ve barlar da giderek tepkiyi çekmeye başladılar ve bu tepkiden nasiplerini aldılar. Bu resimde meyhane şehir morguna benzetiliyordu.

Ve tabii ki meyhanelerin ve barların sahipleri de paylarına düşeni aldılar. Kimi zaman gelişmenin önünde durmakla suçlandılar, kimi zamanda müşterilerine gösterdikleri güleryüzün paralarını alamadıkları zaman şiddete dönüşü afişlerde işlendi.

Gazete ve dergiler alkol karşıtı kampanyaya destek veriyordu. Kapağına yiyecek ve giyecek isteyen karısını dinlemeyen ve içmeye giden bir kişiyi koyan bu gazete gibi...

Alkolün yasaklanması için çeşitli çalışmalar yapıldı, bu posta kartları gibi. Sonunda 1920'li yıllarda alkol geçici de olsa yasaklandı

Alkol yasağı deyince özgürlükler ülkesi amerika'da ki yasak unutulamaz. Amerikada alkollü içkilerin yasaklanması tüm dünya için önemli dersler içermektedir.

Amerika'da alkollü içkilerin Karşıtı grup 1900'lü yılların başında alkole bir anlamda savaş açmıştı.

Bu savaş grubun afişlerinde de kendisini gösteriyordu.

1900'lü yıllarda teodor roosvelt ayıklık taraftarı bu posta kartını bastırdı.

Ve sonunda beklenen oldu. Alkollü içkiler Amerika'da 1919 yılında yasaklandı. Aynı yıl Kanada ve Norveç'te, 1920 yılında İskoçya'da, 1922'de İsveç'te alkollü içkilere yasaklama ya da kısıtlamalar getirildi.

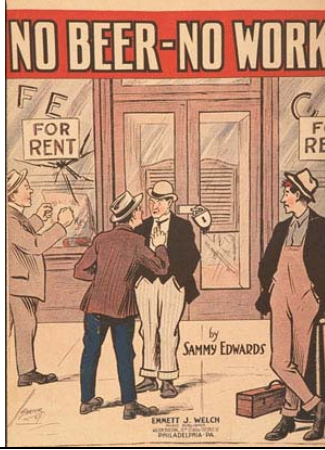

Ve giderek alkolü içki satılan meyhane ve barlar kapandı

Alkolün yasaklanması alkolü içki üreticilerini farklı içecekler üretmeye itti.

Alkolün yasaklanması alkol düşkünleri için beraberinde birçok tıbbi sorunu da getirdi. Yasak döneminde eğer bir kişinin tıbbi yönden ve yasal olarak alkol kullanması gerekiyorsa, işte bu alkol reçetesinden edinmesi zorunluydu. Kısa süre önce çeşmelerden akan alkol artık reçete ile satılıyordu.

Alkol yasağına karşı çıkanlar da vardı. Birasının elinden alınmasına bira yoksa çalışmakta yok isimli bir şarkıyla karşı çıkan bu işçi gibi...

Ancak her konuda olduğu gibi insana yasak konamadı. İnsanın yasağına karşı alerjisi depreşti.

Tüm yasaklarda olduğu gibi yasağın rantını yiyenler türedi.

1933 yılında Amerika'da yasak kalktı.

Legal beer arrives in Cleveland, 1933. When Congress legalized 3.2 beer, Cleveland, like many other cities, was caught short: Local

Yasaklı yıllardan sonra alkolün serbest bırakılması sonucu mevcut imalathaneler bir süre yetersiz kalmış ve alkollü içkiler ithal edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti de tarihine alkolü yasaklamakla başlamıştır. 1920 yılında Türkiye büyük millet Meclisi "men-i müskirat" yasasını çıkardı. Oylama sırasında yasaklama taraftarları tek bir oyla seçimi kazanmışlardır. Bu yasa yeni meclisin kabul ettiği yirmi ikinci yasadır. Yasak kararı amerikanın alkollü içkileri yasaklama kararından bir yıl sonra alınmıştır. Kanun dört yıl boyunca yürürlükte kalmıştır.

Bu dönemi Hüseyin Rahmi Gürpınar “meyhanede kadınlar” adlı risalesinde şöyle anlatır: “ ... hükümetler bu yasağı koymakla içki içmeyi engellemek şöyle dursun, herkesi içmek için kışkırttı. ... yasaktan sonra rağbet yüz kat arttı. En pis, zararlı rakılar üç, dört yüze satıldı. Bütün meyhanelerde küp dibi tortularına kadar bayat sermayeler sürüldü... heryere yeniden imbikler ismarlandı”. Yasağın kaldırılması 470 sayılı yasa ile olmuştur. Bu yasada içkilerden alınan resimler dört kat artırılmıştır. Daha sonra alkollü içkilerin tüm kontrolü “ispirto ve ispirotolu içkiler inhisarı idaresi”ne devredilmiştir.

Cumhuriyet yıllarının önemli kararsızlıklarından birisi ise bira için yaşanmıştır. Bir ara bira alkolsüz içki olarak kabul edildi. Böylece bira kahve, büfe ve kantinlere girmişse de 1974 yılında alkollü olduğunun farkın varıldı ve yasak kararı yeniden çıktı.

Türkiye’de alkole karşı duruşlar çok eskilere uzanmaktadır. Ancak bu çabalar Ömer Besim Paşa’nın kimliğinde resmiyet kazanmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, 1934 yılında içki düşmanı gazete çıkarılmaya başlanır. Genç bir ekip alkole ve diğer uyuşturuculara karşı mücadele vermektedir.

Yeşilay bu mücadelenin öncülüğünü götürmüştür ülkemizde. Ancak uyguladığı yöntemlerin modern çağda değişen dinamikler üstünde ne ölçüde geçerli olduğu, hep bir tartışma konusudur

Alkol ve benzeri maddelere karşı olan hareketin ülkemizdeki en önemli simalarından birisi Fahrettin Kerim Gökay’dır. İçi düşmanı gazeteyi de çıkaran Fahrettin Kerim yeşilayla bütünleşmiş bir isimdir.

Ufak 35 cc’lik rakının piyasaya çıktığı günler Fahrettin Kerim’in mücadelesinin de en ateşli yıllarıdır. Küçük rakı ufak tefek olan Gökay’a benzetilerek meyhane müdavimlerince “Fahrettin Kerim” olarak adlandırılmıştır.

1942 yılında rakı fiyatları düşürülmüştür. Bu uygulamayı dönemin tekel bakanı Tahsin Coşkun “ispirto fiyatlarını ucuzlatmak zorundaydık. Yoksullaşan halkımız rakı yerine ispirto içeceğini düşünerek rakı fiyatlarında indirim yaptık” biçiminde açıklamıştır. Ancak bu hareket şiddetli bir tepkiyle karşılaşmıştır.

O dönemde rakı fiyatlarının ucuzlatılmasına ilişkin tepki birçok karikatürde dile getirilmiştir.

Alkol insanla beraber var olmuştur. Alkole mücadele de hep sürmüştür. Bu oyun insanın yok oluşuna kadar da devam edeceğe benzer.

BAĞIMLILIĞIN KARA RESMİ

Bağımlılık çat kapı gelmez insanın başına. Önce kapının arkasında durur. Kapıdan içeri girerken bile çoğu zaman insan farkına varmaz.

Öykümüz “ben fazla içmiyorum ki!” ile başlar. Sonra bana bir şey olmazla devam eder. Ben istersem bırakıra dönüşür inanışlar.

Sonunda bağımlılık gelir yerleşir. Bu ezbere bilinen sonu, doğasından gelen güdüyle zorlar insan. Bağımlılık aklına gelmez. Gelse bile kendine yakıştırmaz. Bağımlı olmayacağına safça inanır. Olduğunda farkına varmaz. Farkına vardığında ise inkar eder.

Hazzın ufuk çizgisini mükerrer geçişler, hazzı öldürür, bireyi yok eder, özgürlüğe son verir. Artık bağımlılık kapıdan içeri girmiştir. Alkol tüm ruhu ve bedeni sarmış, avının acı çekişini, çaresiz debelenişlerini bilgiç tavrıyla izlemektedir.

İnsanın yenilgiye uğradığı noktadır bağımlılık. Alkolü kontrol etmenin verdiği keyfi, zafer sarhoşluğuyla karıştırır insanoğlu. Zaferler uzun sürmez ve hezimetler ardısıra gelir. İnsan alkolün ayakları altındadır. Artık güç alkoldedir.

Alkolün varlığında doz aşımaları, rezaletler, şiddet, kavga, kan ve pişmanlık başrole oturur.

Yokluğunda titremeler, karabasanlar, karanlık hayaller zorlar

İnsan alkolü durduramaz, kendini tutamaz, gem vuramaz.... artık başkalarıyla değil, kendiyile savaş başlar. Bırakır yine başlar... bırakır yine başlar, bırakır yine başlar, bırakır yine başlar...

Özgürlüktür insanı var eden. Özgürlük, peşinden koştuğumuz. Uğruna savaştığımız, kavga ettiğimiz, gerektiğinde düşünmeden canımızı verdiğimiz. Özgürlük varolmaksa, bağımlılık yok olmaktır. Özgürlük hayattır, bağımlılık ölmek bile değil...